

סב:

בגימטריא קל"א, ובזה רמז לו שאינו מלמדו לפי שלא ראה בו מדת ענוה.

ה. מיום שנגנז ספר יוחסין

פירש רש"י, הכוונה שנשתכח. והעיר הצ"ח, מדוע לא פירש רש"י כפשוטו, שנגנז ממש. וביאר שרש"י הולך בזה לשיטתו, שבב"מ (ל) מבואר שדעת רש"י שאף שרבי סידר המשניות, מ"מ לא כתבם, רק נתן לשנותם על הסדה, ורק בדורותינו שנתמעטו הלבבות התחילו לכותבן. וכיון שכן לא שייך גניזה בדבר ששונים רק בעל פה, ולכך פירש רש"י שנשתכח.

ה. מיום שנגנז ספר יוחסין

העיר המהרש"א, שהגמרא לא ביארה הטעם שנגנז. וכתב, שיתכן על פי מה שאמרו בקידושין (עא), ישבו ובדקו אחרי משפחות, וכיון שהגיעו לסכנה פירשו. ופירש רש"י שם, שהגיעו לפסול בעלי זרועות והיה חשש שיהרגום, ולפי זה פירש המהרש"א מה שאמרו שראוי לגונזו, ומסרום החכמים לתלמידיהם בעל פה פעם אחת בשבוע. וזהו מה שאמרו שתשש כחן של חכמים, לפי שהיו צריכים להודיע כולן בעל פה.

ו. ערלים למולין נמי כולה ערלה בעיני וליכא

הקשו התוס', הרי אחרים הם רבי מאיה, הסובר מפגלין בחצי מתיר, וא"כ הוא כבר נפסל, ואיך יוכשר אח"כ במה שחשב למולין. ותירצו, שאין אומרים מפגלין בחצי מתיר אלא לסימן ראשון או שני, שהוא דבר המסויים. וכתב הדבר שמואל, שלכאורה אין הכוונה דוקא במפרש, אלא כל שבשעת שחיטת סימן ראשון או שני חישוב לערלים הרי זה פסול, לפי שכל סימן נחשב כעבודה בפני עצמה.

א. מתיב רב הונא וכו' הפסח שעברה שנתו

וכו' ואמאי נימא הואיל ובזמנו פוסל וכו'

הקשה הצ"ח, מדוע הקשתה הגמרא דוקא לרבי אליעזר ובפסח שעברה שנתו וכו', ולא הקשו מגוף דין פסח שבזמנו פסול שלא לשמו, ושלא בזמנו כשר שלא לשמו, והיה אפשר להקשות שנאמר הואיל ובזמנו פסול, גם שלא בזמנו יהא פסול. ותירץ, שכל פסח שונה הוא לפי שהתורה מיעטה בפירוש שאין אומרים בזה הואיל, שהרי לומדים מזה שגם פסח בשאר ימות השנה קרב שלמים.

והשפת אמת תירץ, שאין שייך לומר בזה הואיל, שהרי בזמנו הוא פסח, ובשאר ימות השנה הוא קרבן אחר.

ב. שעברה שנתו

פירש רש"י, שנולד בשנה שעברה קודם ראש חודש ניסן. ויש להעיר, שהרי אפילו אם נולד רק קודם י"ד בניסן, כבר עברה שנתו. וביאר היעב"ץ, שכוונת רש"י שעברה שנתו גם לדעת רבי הסובר שלענין עברה שנתו צריך שס"ה ימים לשנה. או שכיון שממתינין לו ח' ימים, ואין מקדישין אותו קודם שנראה להרצאה, נמצא שצריך לומר שנולד קודם ו' ניסן, ומה שכתב ראש חודש ניסן לא דק.

ג. שקל קלא פתק ביה

העיר הבן יהוידע, מדוע השליך עליו קלא שהיא פיסת אדמה, יגער בו ויצא. ועוד, מדוע זרק עליו דוקא קלא. וביאר שכיון שאמר שיוכל ללמוד דבר עמוק כזה בג' חדשים, דן אותו שהוא גס רוח, ולכך חזר בו ואמר שאין ראוי זה ללמדו, כיון שנראה בו גסות רוח, וכדי להודיעו הטעם שחזר בו ואינו רוצה ללמדו אחר שכבר נתרצה ללמדו, לקח קלא וזרק עליו, לפי ש'ענוה'